

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет/інститут економічний

Кафедра фінансів

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Центральний банк і грошово-кредитна політика

Освітня програма Фінанси, банківська справа і страхування

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа і страхування

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ - 2023

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Центральний банк і грошово-кредитна політика
Освітня програма	Фінанси, банківська справа і страхування
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа і страхування
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	вибіркова
Курс / семестр	б/3
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 30 год. Семінарські заняття – 30 год. Самостійна робота – 120 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/319

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

Мета вивчення дисципліни «Центральний банк і грошово-кредитна політика» – вивчення теоретико-методологічних засад і організаційно-правового механізму діяльності центрального банку та його грошово-кредитної політики.

Основні завдання вивчення дисципліни: з'ясувати сутність та функції центрального банку, організаційну структуру та інструменти НБУ, грошової емісії, рефінансування комерційних банків, діяльність центрального банку як банкіра і фінансового агента уряду, сутність, види та цілі грошово-кредитної політики, основи банківського регулювання та нагляду, сутність валютної політики, роль центрального банку як аналітичного та інформаційного центру банківської системи.

Предмет дисципліни – комплексне вивчення особливостей, тенденцій і закономірностей грошово-кредитної політики та діяльності НБУ.

Компетентності

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування);

СК04. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність

Програмні результати навчання

ПРН05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПРН06. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

ПРН09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПРН13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

ПРН20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Статус та історія створення центральних банків	Розуміти статус та основи організації центральних банків, Особливості організації центральних банків, основні напрями діяльності центральних банків, операції центральних банків, особливості та зміст операцій центрального банку, пасиви й активи банку, відображення операцій у балансі центрального банку, перспективи розвитку центральних банків, співробітництво центральних банків на міждержавному рівні та зі світовими валютно-кредитними і фінансовими організаціями, створення наднаціональних центральних банків.	Усне опитування, тестування, навчальна дискусія.
2	Національний банк України	Розуміти статус, принципи організації та функціонування НБУ, органи управління та структура НБУ, організаційну та	Усне опитування, тестування,

		функціональну структуру НБУ, основні завдання та права територіальних управлінь НБУ, економічні засади діяльності НБУ.	навчальна дискусія. Самостійна робота: навчально-методичною літературою: есе, виконання реферату.
3	Емісія грошей та регулювання грошового обігу	Знати регулювання готівкового грошового обороту в позабанківській сфері, місце готівки в грошовій та платіжній системах, особливості платіжної системи та структури грошової маси в Україні, основні принципи організації готівкового грошового обороту суб'єктів економіки в Україні, шляхи скорочення готівкового грошового обороту в Україні, організацію емісійно-касової роботи в установах НБУ, формування резервних фондів грошових знаків у Центральному сховищі та в територіальних управліннях НБУ, регулювання оборотної каси установ НБУ та порядок здійснення касових операцій, прогнозування готівкового грошового обороту, зміст прогнозного розрахунку касових оборотів банків та його призначення.	Усне опитування, тестування, навчальна дискусія, розв'язок практичних завдань.
4	Рефінансування банків.	Розуміти цілі, методи та розвиток механізмів рефінансування банків, рефінансування банків в умовах економічного зростання, характеристику кредитів центрального банку, економічна сутність та призначення кредитів, види кредитів, розвиток кредитних відносин НБУ з банками, селективне адресне кредитування банків.	Усне опитування, тестування, навчальна дискусія, розв'язок практичних завдань. Тестування.
5	Організація та регулювання платіжних систем	Вміти проводити розрахункове обслуговування банків центральним банком, міжбанківські розрахунки через кореспондентські рахунки комерційних банків, систему електронних платежів (СЕП) НБУ, структурну побудову СЕП.	Усне опитування, тестування, навчальна дискусія, розв'язок практичних завдань.

6	Регулювання діяльності банків та банківський нагляд.	Розуміти економічна сутність та необхідність регулювання діяльності банків, чинники, що визначають необхідність створення державної системи банківського регулювання, основні завдання системи банківського регулювання, принципи ефективного банківського регулювання що розроблені Базельським Комітетом з питань банківського регулювання, сутність, призначення та порядок розрахунку нормативів, що регламентують достатність капітальної бази, ліквідну позицію банків, кредитний ризик, ризик інвестування, ризик відкритої валютної позиції.	Усне опитування, тестування, навчальна дискусія, розв'язок практичних завдань.
7	Центральний банк – банкір і фінансовий агент уряду	Розуміти кредитне, консалтингове і представницьке обслуговування уряду, роль центрального банку в забезпеченні касового виконання державного бюджету, роль центрального банку в управлінні внутрішнім державним боргом, роль центрального банку в управлінні зовнішнім боргом держави.	Усне опитування, тестування, навчальна дискусія, розв'язок практичних завдань.
8	Грошово-кредитна політика.	Знати сутність грошово-кредитної політики, цільову спрямованість грошово-кредитної політики, передавальний механізм та ефективність грошово-кредитної політики, основні ланки передавального механізму грошово-кредитної політики у короткостроковому та у довгостроковому періодах, вплив грошово-кредитної політики на національну економіку, типи грошово-кредитної політики, класифікаційну характеристику інструментів грошово-кредитної політики.	Усне опитування, тестування, навчальна дискусія, розв'язок практичних завдань.
9	Валютна політика	Розуміти валютне регулювання, повноваження НБУ як органу валютного регулювання, курсову політику НБУ, платіжний баланс, золотовалютні резерви в системі валютного регулювання, валютний контроль.	Усне опитування, тестування, навчальна дискусія, розв'язок практичних завдань.

10	Центральний банк –аналітичний і інформаційний центр банківської системи.	Розуміти порядок проведення центральним банком аналітичної та дослідницької роботи, використання центральними банками економетричних моделей, моніторинг процесів на мікрорівні, складання грошово-кредитної та банківської статистики, основні показники банківської статистики.	Усне опитування, тестування, навчальна дискусія, розв’язок практичних завдань.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Семінарське заняття	30
Самостійна робота	10
Індивідуальне завдання	10
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		-
Семінарські з-тя	3	3	3		3	3		3		3	3		3	3				30
Самостійна р-та																10		10
Індивідуальні завдання															10			10
Екзамен																	50	50
Всього за тиж-нь	3	3	3		3	3		3		3	3		3	3	10	10	50	100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Найвні навчально-методичні матеріали: розроблені силабус, методичні рекомендації до практичних занять, організації самостійної роботи студентів, методичні рекомендації до виконання контрольних робіт. Для навчання використовується мультимедійне обладнання: проектори для презентацій та інтерактивний сенсорний монітор. Навчальний процес забезпечується інформаційними, навчальними, методичними ресурсами, розміщеними

на платформі дистанційного навчання <https://d-learn.pnu.edu.ua/>, наявністю корпоративної пошти. Функціонують комп'ютерні класи, наукова бібліотека університету з бездротовим (wi-fi) та доступом до мережі Інтернет, ресурси якої доступні через сайт університету: <http://lib.pnu.edu.ua/>, <http://lib.pnu.edu.ua/elibrary.php>., електронний репозитарій: <http://lib.pu.if.ua:8080/>.

Література:

Основна

1. Банківська система : навчальний посібник / [Н. С. Ситник, А. В. Стасишин, Н. З. Блащук-Девяткіна та ін.] ; за заг. ред. Н. С. Ситник. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. – 580 с.
2. Банківська справа : навчальний посібник / О. М. Колодізев, О. М. Рац, С. М. Киркач та ін. ; за заг. ред. О. М. Колодізева. – Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 348 с.
3. Стечишин Т. Б. Банківська справа : навчальний посібник / Т. Б. Стечишин, О. Л. Малахова. – Тернопіль : ТНЕУ, 2018. – 404 с.
4. Ушакова О. А. Банківські операції : навч. посіб. / О. А. Ушакова. – Рівне : НУВГП, 2021. – 226 с.
5. Холодна Ю. Є. Центральний банк і грошово-кредитна політика : конспект лекцій / Ю. Є. Холодна, О. М. Рац. – Харків : ХНЕУ, 2008. – 130 с.

Додаткова

6. Вовченко О. С. Фінансова стабільність банків в умовах динамічного макроекономічного середовища : монографія / О. С. Вовченко, С. Б. Єгоричева. – Полтава : ПУЕТ, 2021. – 233 с.
7. Коваль Я. С. Механізми державного регулювання антикризовим управлінням економічною безпекою банківських установ України : монографія / Я. С. Коваль. – Київ : ВНЗ "Університет економіки та права "КРОК", 2020. – 200 с.
8. Колодізев О. М. Фінансове забезпечення впровадження технологій та інновацій : монографія / О. М. Колодізев, О. В. Лебідь, В. М. Григоренко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 261 с.
9. Колодізев О. М. Фінансовий потенціал банку : сутність, методи оцінювання, інструменти протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом : монографія / О. М. Колодізев, О. В. Лебідь, О. В. Зуєва. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 244 с.
10. Монетарні важелі стимулювання розвитку економіки України: глобальні виміри та національні інтереси : монографія / за ред. проф. О. В. Дзюблюка. – Тернопіль : Осадца Ю. В., 2021. – 300 с.

Інформаційні ресурси

11. Цивільний кодекс України : Кодекс України № 435-IV від 16.01.2003 р. із

змiнами, внесеними 01.07.2022 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

12. Про банки i банківську діяльність : Закон України № 2121-III від 07.12.2000 р., із змiнами, внесеними 15.08.2022 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.

13. Про Національний банк України : Закон України № 679-XIV від 20.05.1999 р., із змiнами, внесеними 15.08.2022 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>.

14. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Інструкція № 379, затверджена постановою Правління НБУ № 368 від 28.08.2001 р., із змiнами, внесеними 11.08.2022 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>.

15. Офіційний сайт Асоціації українських банків. – Режим доступу : <http://aub.org.ua>.

16. Стратегія розвитку FinTech 2025 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/news/all/finansova-inklyuziya-innovatsiyita-bezgotivkovi-operatsiyi-v-ukrayini--prioriteti-strategiyi-rozvitku-fintech-2025>.

7. Контактна інформація

Кафедра	кафедра фінансів, вул. Шевченка, 57 , ауд. 801. Тел. +38 (0342) 55-32-32 e-mail: kfin@pnu.edu.ua сайт: https://kfin.pnu.edu.ua
Викладач	д.е.н., проф. Левандівський О.Т.
Контактна інформація викладача	omelian.levandivskyi@pnu.edu.ua +38(098)6555270

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: – Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; – Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; – Положення про Комісію з питань етики

	та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. - Положення про запобігання академічному плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
Пропуски занять (відпрацювання)	Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку впродовж двох тижнів з дня пропуску. Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, а також виконання самостійних завдань із теми. Лекційні заняття не обов'язково відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. Студент повинен скласти всі тести (дистанційне навчання) та виконати усі самостійні завдання, і тільки тоді буде допуск до іспиту. Обов'язковою умовою отримання іспиту є відвідування студентом більш як 50% занять, виконання самостійної та індивідуальної роботи та складені всі тести (дистанційне навчання). Відпрацювання додатковим тестуванням можливо на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua/
Виконання завдання пізнішевстановленого терміну	Пропущені практичні, семінарські та лабораторні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій Поточні „2”, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному, семінарському та лабораторному занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.

Невідповідна поведінка під час заняття	Не допускається
Додаткові бали	5 додаткових балів на екзамені за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу. Також студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали за рішенням кафедри фінансів.
Неформальна освіта	Можливість зарахування додаткових 10 балів до іспиту за проходження курсів на платформах PROMETHEUS, COURSERA, EDERA.

Викладач _____

Омелян Левандівський